

Финансиски извештаи и извештај на независните ревизори

Мермерен Комбинат АД Прилеп

31 декември 2015 година

Содржина

	Страна
Извештај на независните ревизори	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за парични текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независните ревизори

Grant Thornton DOO
Sv. Kiril i Metodij 52b/1-20
1000 Skopje
Macedonia

T +389 (2) 3214 700
F +389 (2) 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Раководството и Акционерите на
Мермерен Комбинат АД Прилеп

Извршивме ревизија на придржните финансиски извештаи (“Финансиски Извештаи”) на Мермерен Комбинат АД Прилеп (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2015 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки вклучени на страните од 3 до 43.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со Меѓународните Стандарди за Ревизија. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување дека финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од процената на ревизорот, и истите вклучуваат процена на ризиците од материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка.

При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Друштвото.

Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на скупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, финансиските извештаи ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Друштвото на ден 31 декември 2015 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија.

Скопје,
14 март 2016 година

Грант Торнтон ДОО Скопје

Управител
Марјан Андонов

Овластен Ревизор
Марјан Андонов

Извештај за финансиската состојба

(Во 000 МКД)
На 31 декември

	Бел.	2015	2014
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	641,487	725,039
Нематеријални средства	6	121,822	138,528
		763,309	863,567
Тековни средства			
Залихи	8	412,382	339,437
Побарувања од купувачи и останати побарувања	9	74,994	170,700
Парични средства и еквиваленти	10	201,805	112,346
		689,181	622,483
Вкупно средства		1,452,490	1,486,050
Капитал			
Акционерски капитал		541,150	541,150
Останати компоненти на капиталот		124,043	124,043
Акумулирана добивка		443,957	431,151
Вкупен капитал		1,109,150	1,096,344
Обврски			
Нетековни обврски			
Позајмици	12	64,369	179,551
		64,369	179,551
Тековни обврски			
Позајмици	12	143,870	132,785
Обврски кон добавувачи и останати обврски	13	92,289	72,140
Обврски по даноци	14	42,812	5,230
		278,971	210,155
Вкупно обврски		343,340	389,706
Вкупно капитал и обврски		1,452,490	1,486,050

Овие финансиски извештаи се одобрени од Одборот на Директори на Друштвото на 14 март 2016 година и потпишани во негово име од:

Георги Димитров
Претседател на
Одборот на Директори

Theodoros Malfas
Главен Извршен
Директор

Nikos Michalopoulos
Финансиски Директор

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември	
		2015	2014
Приходи од продажба	15	1,004,709	1,173,034
<u>Цена на чинење на продажбата</u>	<u>16</u>	<u>(456,816)</u>	<u>(509,075)</u>
Бруто добивка		547,893	663,959
Административни и продажни трошоци	17	(197,287)	(229,118)
<u>Останати деловни приходи</u>	<u>19</u>	<u>2,892</u>	<u>11,440</u>
Добивка од редовно работење		353,498	446,281
Финансиски приходи	20	8,061	7,131
<u>Финансиски (расходи)</u>	<u>20</u>	<u>(23,601)</u>	<u>(31,311)</u>
<u>Финансиски (расходи), нето</u>		<u>(15,540)</u>	<u>(24,180)</u>
Добивка пред оданочување		337,958	422,101
<u>Данок на добивка</u>	<u>21</u>	<u>(36,910)</u>	<u>-</u>
Добивка за годината		301,048	422,101
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		301,048	422,101
Тековна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		301,048	422,101
Вкупна сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		301,048	422,101
Заработка по акција – основна и разводната (во Денари по акција)	24		
- Редовно работење		64,20	90,10
- Прекинато работење		-	-
Вкупно		64,20	90,10
ЕБИТДА		515,063	607,343

Извештај за промените во капиталот

	Акционер- ски капитал	Останати компоненти на капиталот	Акумулирана добивка	(Во 000 МКД)
				Вкупно
На 1 јануари 2015	541,150	124,043	431,151	1,096,344
Објавени дивиденди (Бел.11)	-	-	(288,242)	(288,242)
Вкупни трансакции со сопствениците		-	(288,242)	(288,242)
Добивка за годината	-	-	301,048	301,048
Останата сеопфатна добивка:	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	301,048	301,048
На 31 декември 2015	541,150	124,043	443,957	1,109,150
На 1 јануари 2014	541,150	159,188	329,702	1,030,040
Објавени дивиденди (Бел.11)	-	(26,095)	(329,702)	(355,797)
Вкупни трансакции со сопствениците		(26,095)	(329,702)	(355,797)
Добивка за годината	-	-	422,101	422,101
<i>Останата сеопфатна добивка:</i>				
Трансфер на ревал. вишок во продадени и расходувани материјални средства	-	(9,050)	9,050	-
Останата сеопфатна добивка	-	(9,050)	9,050	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	(9,050)	431,151	422,101
На 31 декември 2014	541,150	124,043	431,151	1,096,344

Извештај за парични текови

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември	
		2015	2014
Оперативни активности			
Добавка пред оданочување		337,958	422,101
Корекции за:			
Амортизација и депрецијација	6	161,565	161,062
Расход од оштетување и отпис на побарувања	17	205	795
Кусоци	17	-	24
Растур, расипување и крш	17	2,176	3,151
Расход од обезвреднување на застарени залихи	17	12,418	17,734
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	17	109	6,073
Загуба од продадени материјални средства	17	163	-
Отпис на обврски	19	(87)	(156)
Отпис на обврски по дивиденди	19	(43)	
Приход од ослободување на резервација напобарувања	19	-	(6,148)
Приход од продадени материјални средства	19	-	(2,206)
Приход од наплата на претходно резервирали побарувања	19	(108)	(98)
Финансиски расходи, нето	20	11,390	19,074
Добавка од работење пред промени во оперативен капитал		525,746	621,406
Промени во оперативниот капитал:			
Залихи		(87,539)	(19,818)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		52,373	69,859
Обврски кон добавувачи и останати обврски		21,186	(64,923)
Готовина во деловното работење		511,766	606,524
Платени камати		(12,051)	(19,666)
Платен данок на добивка		-	(4,804)
Парични текови од деловното работење		499,715	582,054
Инвестициони активности			
Набавка на материјални средства		(60,587)	(79,574)
Набавка на нематеријални средства		(1,980)	(9,944)
Прилив од продажба на опрема		988	3,148
Примени камати		383	456
Парични текови (употребени во) инвестициони активности		(61,196)	(85,914)
Финансиски активности			
(Отплата на позајмици)		(132,442)	(486,410)
Прилив на позајмици		28,345	422,212
Платени дивиденди и поврзани даноци		(244,963)	(398,972)
Парични текови (употребени во) фин. активности, нето		(349,060)	(463,170)
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		89,459	32,970
Парични средства и еквиваленти на почетокот	10	112,346	79,376
Парични средства и еквиваленти на крајот	10	201,805	112,346

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп (“Друштвото”) е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. “Крушевски пат“ бб, Прилеп, Република Македонија.

Друштвото е во мнозинска сопственост на Stone Works Holding Cooperatief U.A., (компанија основана во Холандија), која на датумите на известување поседува 88.4% од акционерскиот капитал Друштвото.

Акциите на Друштвото котираат на Македонската берза за хартии од вредност и на Атинската берза за хартии од вредност преку ЕЛПИС статус (потврди од грчки депозитар).

Основната дејност на Друштвото вклучува ископ, обработка и дистрибуција на мермер и декоративен камен. Друштвото потпиша договор за концесија за право на ископ со важност до 2030 година. Друштвото ги врши деловните активности на домашен и странски пазари, и со состојба на 31 декември 2015 година вработува 351 лица (2014: 329 лица).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подгответи во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ“ бр. 28/2004 ... 192/2015) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ“ бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Основи за подготовкa (продолжува)

Финансиските извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално описаны во продолжение на оваа Белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Финансиските извештаи се изготвени со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2015 и 2014. Тековните и споредбените податоци во рамки на овие финансиски извештаи се изразени во Денари, освен доколку не е поинаку нагласено.

2.2 Трансакции во странска валута

Функционална и презентативска валута

Друштвото ја води својата сметководствена евиденција и ги составува своите законски извештаи во локална валута, односно во Македонски Денар (МКД), што претставува функционална и презентативска валута на Друштвото.

Трансакции и салда

Трансакциите деноминирани во странска валута се исказани во Македонски Денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се исказани во Македонски Денари ("Денари") по средниот курс на Народната Банка на Република Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиска состојба деноминирани во странска валута, се следните.

31 декември 2015

31 декември 2014

1 USD	56.3744 Денари	50.5604 Денари
1 EUR	61.5947 Денари	61.4814 Денари
Прос. курс на Евро	61.6098 Денари	61.6228 Денари

2.3 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по нивната ревалоризирана вредност, утврдена по пат на проценка извршена од независни овластени проценители, намалена за акумулираната депрецијација и резервирањето поради оштетување.

Зголемувањето на евидентираната вредност на недвижностите, постројките и опремата поради ревалоризацијата е признаено во корист на ревалоризационите резерви во рамките на капиталот на Друштвото. Кога ревалоризираните средства се расходуваат или продаваат, соодветниот дел од ревалоризационите резерви се пренесува во корист на акумулираните добивки.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Депрецијацијата се пресметува во Извештајот за сеопфатната добивка според право-пропорционалната метода во текот на проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата. Изградените недвижности, постројки и опрема се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Депрецијација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот корисен век е како што следи:

Згради	20 години
Машини	4-10 години
Погонска опрема	4-10 години
Моторни возила и мебел	4-5 години
Нематеријални средства	5-16 години

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба. Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност (Белешка 2.5).

Приходите или расходите поврзани со оттуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите од оттуѓување со евидентираниот износ и се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати приходи или останати расходи.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок.

Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат како деловни расходи во моментот на нивното настанување. Унапредувањата на постоечките средства се капитализираат само доколку тоа ги зголемува идните економски користи опфатени во ставката на недвижности, постројки и опрема.

2.4 Нематеријални средства

Средства за истражување и развој

Средствата за истражувачки активности кои се превземаат со цел да се добијат нови научни или технички познавања и разбирања се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Средствата за развојни активности, со кои наодите од истражувањата се внесуваат во план или дизајн за производство на нови или значително подобрени производи и процеси се капитализираат доколку производот или процесот е технички или комерцијално оправдан и Друштвото има доволно ресурси за реализација на развојот.

Капитализираните трошоци ги вклучуваат набавната вредност на материјалите, директна работна сила и соодветен дел од општите трошоци. Останатите трошоци за развој се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Капитализираните развојни трошоци се евидентираат по набавна вредност намалена за исправка на вредноста и загуби од оштетување.

Амортизација се признава во тековните расходи користејќи праволиниска метода во текот на периодот на очекувана корист, кој се проценува дека изнесува пет години.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Нематеријални средства (продолжува)

Трошоци за отворање на нови подрачја

Друштвото ги признава трошоците за отворање на нови подрачја како средства ако и само ако следните услови се исполнети:

- Веројатно е дека идните економски бенефити (подобрен пристап до локациите со руда) поврзани со отварање на нови подрачја, ќе се прелеат на сметка на Друштвото;
- Друштвото може да ја идентифицира компонентата локалитетот со руда до кое место пристапот е подобрен; и
- Трошоците кои се однесуваат на отворањето на нови подрачја поврзани со компонентата можат да бидат измерени.

Средствата за отворање на нови подрачја се евидентираат како дополнување на нематеријални средства. Почетно, тие се мерат по набавна вредност, а тоа е акумулација на трошоци кои се директно направени за вршење на активност за отворање на нови подрачја која го подобрува пристапот до идентифицираната компонента или руда, плус распределба на припишани индиректни трошоци.

Трошоците поврзани со инцидентно работење не се вклучени во цената на средствата потребни за отворање нови подрачја. По почетното признавање, средствата за отворање нови подрачја се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и помалку поради загуби од оштетувања, доколку ги има. Средствата за отворање на нови подрачја ќе се амортизираат врз систематска основа, во текот на очекуваниот век на идентификуваната компонента на рудата која е попристана поради отворањето на подрачјето.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права и лиценции и софтвер се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од пет години.

2.5 Оштетување на нефинансиски средства

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентираниот износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентираниот износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување во Извештајот за сеопфатната добивка. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата. Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребената вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа неможно, за целата група на средства која генерира готовина.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****2.6 Финансиски средства**

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, финансиски средства кои се чуваат до моментот на нивното доспевање, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целта поради која финансиските средства биле набавени. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства кои се наменети за тргувanje. Финансиското средство се класифицира во оваа категорија доколку е стекнато претежно со цел за продажба на краток рок. Средствата од оваа категорија се класифицираат како тековни средства и се евидентираат по објективна вредност при што промената во објективната вредност се признава во тековните приходи или расходи. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање на недеривативни финансиски средства или определени плаќања и фиксно доспевање кои раководството на Друштвото има позитивна намера и можност да ги чува до доспевање. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на известување. Тие се класифицираат како нетековни средства.

Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи и останати побарувања и пари и парични еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства, освен ако раководството нема намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Позајмиците и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се евидентираат по објективна вредност преку добивката или загубата иницијално се признаваат по објективна вредност зголемена за трансакционите трошоци. Добивките и загубите кои произлегуваат од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како “останати (загуби)/добивки нето” во периодот кога настапуваат.

Приходите од дивиденди од финансиските средства преку добивки и загуби се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда. Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивки и загуби од вложувања во хартии од вредност.

Каматите на вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од финансиските приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања се базираат на тековните цени на котаџија. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Друштвото утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Финансиски средства (продолжува)

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба Друштвото врши проценка дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Во случај кога хартиите од вредност се класифицирани како расположливи за продажба, значителен или пролонгиран пад на објективната вредност на хартијата од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба, кумулативната загуба-измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка. Тестирањето за оштетување на побарувањата е подетално описано во продолжение на оваа Белешка.

Оштетување на финансиски средства

a. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средството (настан на загуба) и дека настанот или настаните на загуба имаат влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може де се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, дојнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга регорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои не се случиле) дисконтирани со примена на извornата ефективна каматна стапка на финансиското средство.

Евидентираниот износ на средството се намалува и износот на загубата истовремено се признава во Извештајот на сеопфатната добивка. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

б. Финансиски средства расположливи за продажба

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во под точка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

2.7 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.8 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната и нето реализацијоната вредност. Трошокот на залихите се одредува користејќи го методот на пондендиран просек. Трошокот за готовите производи и за производство во тек вклучува трошоци направени за дизајнирање, за сировини, директна работна сила, други директни трошоци и општи трошоци на производство (утврдени врз основа на нормалниот оперативен капацитет). Трошокот на залихите не ги вклучува трошоците по камати за позајмици. Нето реализацијоната вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за применливите променливи продажни трошоци.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****2.9 Побарувања од купувачи и останати побарувања**

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени услуги во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни средства. Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања според нивните оригинални услови на побарувања.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Посебно значајните должници се тестираат за оштетување секој поединечно. Останатите должници се испитуваат заеднички во групи кои имаат слични карактеристики на кредитен ризик.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на извornата ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, а расходот се признава во Извештајот за сеопфатната добивка во рамките на продажни и административни трошоци. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува во сметката за резервирање поради оштетување за побарувања од купувачи. Последователната наплата на претходно отписаните износи се признаваат во рамките на продажни и административни трошоци во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.10 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци од датумот на стекнување.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

2.11 Капитал, резерви, нераспределени добивки и дивиденди

(а) Акционерски капитал

Акционерскиот капитал се состои од објективната вредност на монетарните влогови од страна на акционерите.

(б) Резерви

Резервите, кои се состојат од ревалоризациони и задолжителни резерви се создадени во текот на периодите врз основа на добивки/загуби од ревалоризација на материјалните средства, во случајот со ревалоризациони резерви како и по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото.

(в) Акумулирани добивки

Акумулираните добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(г) Дивиденди

Дивидендите се признаени како обврски во периодот во кој што се одобрени од страна на сопствениците на Друштвото. Дивидендите за годината што се објавени по датумот на Извештајот за финансиската состојба се објавени во Белешката за настани по датумот на известување.

2.12 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски евидентирани по нивната амортизирана набавна вредност. Тие се состојат од примени позајмици, обврски кон добавувачи и останати обврски.

Обврски кон добавувачи и други обврски

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведниот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски. Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Финансиски обврски (продолжува)

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот.

Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.13 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација.

Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивките или загубите во периодот во кој настанале.

2.14 Тековен и одложен даночен расход

Тековниот даночен расход за преметковниот период претставува сума од тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Во периодот од 01 јануари 2009 до 31 декември 2013 година, тековниот даночен расход по стапка од 10%, се пресметува на непризнаените расходи за даночни цели корегирани за даночниот кредит и на помалку исказани приходи, како и на распределената добивка за дивиденди на правни лица - нерезиденти и на физички лица.

Во текот на 2014 година се донесе нов закон за данок на добивка кој се однесува за даночните периоди почнувајќи од 01 јануари 2014, според кој даночите на добивка по стапка од 10% се базирани на добивката исказана во Извештајот за сеопфатна добивка корегирана за помалку исказаните приходи и непризнаените расходи за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Деловните ентитети можат да ги користат даночните загуби од тековниот период за пребивање со платените даноци кои се однесуваат на одреден период, или пак за намалување или елиминација на даночните обврски за идните периоди.

Даночните обврзници кои ќе вршат исплати на акумулираните добивки остварени во периодот од 2009 до 2013 за дивиденди и други распределби од добивката, имаат обврска да пресметаат и платат данок на добивка.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Тековен и одложен даночен расход (продолжува)****Одложен данок на добивка**

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.15 Надоместоци за вработените**Придонеси за пензиско осигурување**

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите се плаќаат на првиот и вториот пензиски фонд одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно. Друштвото исплаќа на вработените краткорочни користи на вработените согласно законската регулативе, како и надоместок за неискористен годишен одмор.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно законската регулатива исплаќа посебна минимална сума на вработените при пензионирањето во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

2.16 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

-Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и

-Побарувања и обврски кои се исказани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.17 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Резервирања не се признаваат за идни загуби од работење.

2.18 Признавање на приходи и расходи

Приходот се состои од приходи од продажба на производи и од извршени услуги. Приходот од главните производи и услуги е прикажан во Белешка 15.

Приходот се евидентира/признава според објективната вредност на надоместоците кои Друштвото ги примило или очекува да ги прими од продажба на производи или обезбедување на услуги без данок на продажба, работат и продажни дисконти.

Друштвото го применува критериумот за признавање на приходот кој е претставен подолу при секој засебен дел од продажната трансакција за да може да ја прикаже природата на трансакцијата. Надоместокот кој се добива од овие трансакции се евидентира како посебна компонента земајќи ја во предвид објективната вредност на секоја компонента.

Приходот се признава кога истиот може да се измери, кога е веројатна наплатата, трошокот кој е направен или може да биде направен, реално може да се измери и кога се исполнети сите критериуми за различните активности на Друштвото. Овие критериуми се засноваат врз база на производите и услугите кои им се обезбедуваат на купувачите и условите од договорот кај секој случај како и подолу наведеното:

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Признавање на приходи и расходи (продолжува)

Приходи од продажба - продажба на големо- мермерни блокови и плочи

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходит може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приход од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава за периодот во кој се обезбедуваат услугите и се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приход од камата

Приходот од каматата се евидентира пропорционално на времето што го рефлектира ефективниот принос на средствата.

2.19 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Неизвесните средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи.

Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирања доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.20 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде што еден од субјектите го контролира другиот или има значително влијание врз финансиските или деловните одлуки на другиот субјект.

2.21 Известување по оперативни сегменти

Сегмент претставува посебна група на средства и деловни активности со кои се обезбедуваат производи или услуги кои подлежат на ризик и награди и се различни од другите сегменти. Географскиот сегмент обезбедува производи и услуги во одредено економско опкружување кое е подложно на ризици кои се разликуваат од ризиците кај други географски сегменти.

2.22 Настани по датумот на известување

Настаните по завршетокот на годината кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на субјектот на денот на известување (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Настаните по завршетокот на годината за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни финансиски ризици, вклучувајќи кредитен ризик, како и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимизирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Одборот на директори врз основа на претходно одобрени документирани политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, каматниот ризик, кредитниот ризик, употребата на соодветни хартии од вредност и вложување на вишок ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународни пазари и е изложено на ризици од курсни разлики кои произлегуваат од изложеност кон различни валути, посебно во однос на Еврото. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Одборот на директори на Друштвото е одговорен за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути и неговите операции се следат дневно од страна на Раководството.

Евидентираната вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валута е како што следи:

Средства		2015 000 МКД	2014 000 МКД
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	191,625	101,485
Парични средства и еквиваленти	УСД	-	4,232
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ЕУР	59,010	104,208
Побарувања од купувачи - странски купувачи	УСД	4,668	3,907
		255,303	213,832

Обврски

Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ЕУР	(8,273)	(9,715)
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	УСД	(40)	(308)
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ГБП	(2,522)	(601)
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	СЕК	-	(98)
Позајмици	ЕУР	(170,359)	(244,398)
		(181,194)	(255,120)

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик од курсни разлики (продолжува)**Анализа на сензитивноста на странската валута**

	Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
31 декември 2015					
ЕУР	72,003	720	-	(720)	-
УСД	4,628	-	231	-	(231)
ГБП	(2,522)	-	(126)	-	126
Добивка или загуба	74,109	720	105	(720)	(105)
31 декември 2014					
	Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
ЕУР	(48,420)	(484)	-	484	-
УСД	7,831	-	392	-	(392)
ГБП	(601)	-	(30)	-	30
СЕК	(98)	-	(5)	-	5
Добивка или загуба	(41,288)	(484)	357	484	(357)

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на еврото за 1% додека на останатите странски валути се врши корекција за 5%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на еврото за +/- 1%. додека пак за останатите странски валути за +/- 5%.

Ризик од каматни стапки

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочната обврска на Друштвото по основ на долг со варијабилна каматна стапка. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)**

Ризик од каматни стапки (продолжува)

Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки:

	2015 000 МКД	2014 000 МКД
Средства		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	60,111	105,681
Парични средства и еквиваленти	94	76
	60,205	105,757
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Парични средства и еквиваленти	201,711	112,270
	201,711	112,270
Вкупно средства	261,916	218,027
 Обврски		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	82,211	66,234
	82,211	66,234
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Позајмици	1,621	2,672
	1,621	2,672
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Позајмици	206,618	309,664
Вкупно обврски	290,450	378,570
Каматна сензитивност	206,618	309,664

Номиналните каматни стапки изнесуваат од 6 - месечен Еурибор + 4% или 6 - месечен Евро либор + 4% (2014: 6 - месечен Еурибор + 4% или 6 - месечен Евро либор + 4%).

Анализа на сензитивноста на каматните стапки

На 31 декември 2015	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(206,618)	(4,132)	4,132
 На 31 декември 2014			
Позајмици со променлива каматна стапка	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(309,664)	(6,193)	6,193

3.3 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби на Друштвото доколку клиентот или другата страна на финансиските инструменти не си ги исполнит обврските од договорот и најчесто настанува од побарувањата од купувачите. Изложеноста на Друштвото на кредитни ризици зависи од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Друштвото има воспоставено политики за продажба на производи и услуги на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба.

Друштвото утврдува надоместок за оштетување кој претставува проценка за направени трошоци во однос на побарувањата од купувачи што се однесува на одредени загуби поврзани со индивидуално значајни изложувања. Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба како што е прикажано подолу:

	2015	2014
Класи на финансиски средства - евидентирана вредност(во 000 МКД):		
Парични средства и еквиваленти	201,805	112,346
<u>Побарувања од купувачи и останати побарувања</u>	<u>60,111</u>	<u>105,681</u>
	261,916	218,027

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти не е од материјално значајна вредност затоа што договорните страни се угледни банки со високо ниво на надворешно кредитирање.

Друштвото ја обезбедува својата кредитна изложеност кон клиентите со банкарски гаранции, акредитиви, парични депозити, авансно плаќања итн. Иако Друштвото има значајна кредитна изложеност кон грчките комитенти (околу 60% од продажбата), избраните дистрибутери се претежно извозвно ориентирани, факт кој ја минимизира изложеноста на ризик на грчкиот пазар. Според сознанијата, големите потрошувачи на Друштвото, до денес, не доживеале значителни финансиски потешкотии. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите на 31 декември 2015 година се смета за добар.

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите и дадените аванси со состојба на датумот на Извештајот за финансиска состојба е обелоденет во Белешка 9.

3.4 Ризик од ликвидност

Друштвото ги контролира потребите за ликвидност преку внимателно следење на планираните плаќања на долговите за долгорочни финансиски обврски како и со планирање на паричниот прилив и одлив кој се очекува во секојдневното работење.

Потребите за ликвидност се набљудуваат во различни временски интервали.

Побарувањата на нето парични средства се споредуваат со расположливите средства за позајмување за да се утврди дали постои недостиг на средства. Оваа анализа покажува дали расположливите средства за позајмување се очекува да бидат доволни во предвидениот период. Друштвото чува парични средства кои овозможуваат управување со потребите од ликвидност за минимален период од 30 денови.

Управувањето со долгорочните потреби од ликвидност се врши со помош на средства од кредитни линии.

Со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година, договорната доспеаност на обврските на Друштвото (вклучувајќи исплата на камати, доколку е применливо) е прикажана во следната табела:

	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	Нетековни 1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2015			
Позајмици со камата	143,870	64,369	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	82,211	-	-
	226,081	64,369	-

	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	Нетековни 1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2014			
Позајмици со камата	132,785	179,551	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	66,234	-	-
	199,019	179,551	-

Наведените износи го рефлектираат договорниот недисконтиран паричен тек кој може да се разликува од евидентираната вредност на обврските на датумот на издавање на извештајот.

3.5 Управување со ризик на капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се следните :

- Овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана деловна активност со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица
- Да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Управување со ризик на капитал (продолжува)**Показател на задолженост**

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од акционерски капитал, резерви, ревалоризациони вишоци и акумулирана добивка. Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа како однос на нето обврските по кредити во однос со вкупниот капитал.

Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2015 (000 МКД)	2014 (000 МКД)
Позајмици со камата	208,239	312,336
Парични средства и еквиваленти	(201,805)	(112,346)
Нето обврски	6,434	199,990
Акционерски капитал	1,109,150	1,096,344
Показател на задолженост	0,01	0,18

3.6 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. На 31 декември 2015 година не е презентиран финансиски инструмент по објективна вредност.

3.6.1 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Следната табела ја прикажува евидентираната вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот на финансиската состојба не се евидентирани според објективната вредност:

	Евидентирана вредност		Објективна вредност	
	2015 (000 МКД)	2014 (000 МКД)	2015 (000 МКД)	2014 (000 МКД)
Средства				
Побарувања од купувачи, нето	60,111	105,681	60,111	105,681
Парични средства и еквиваленти	201,805	112,346	201,805	112,346
Вкупно средства	261,916	218,027	261,916	218,027
Обврски				
Позајмици	208,239	312,336	208,239	312,336
Обврски кон добавувачи и останати обврски (без обврски за данок)	82,211	66,234	82,211	66,234
Вкупно обврски	290,450	378,570	290,450	378,570

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)**

**Проценка на објективна вредност(продолжува)
Кредити и побарувања**

Кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност е еднаква со нивната евидентирана вредност поради краткорочното доспевање.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната евидентирана вредност поради доспеаноста која е пократка од 3 месеци.

Обврски кон добавувачи и обврски од позајмици

Објективната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на евидентираната вредност поради нивното краткорочно доспевање.

Објективната вредност на позајмиците со варијабилна каматна стапка е приближна на евидентираната вредност поради прилагодувањата на каматните стапки за специфични финансиски обврски кон пазарните каматни стапки за слични инструменти.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, описани во Белешка 2 од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираните износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од други извори. Проценките и придржните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да одстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување на нефинансиски средства

Загуба од оштетување се признава во износ за кој евидентираниот износ на средството или единицата која генерира парични средства ја надминува својата надоместлива вредност. При утврдување на надоместливата вредност, Раководството ги евалуира очекуваните цени и паричните текови од секоја единица што генерира парични средства и утврдува соодветна каматна стапка при пресметување на сегашната вредност на тие парични текови.

Оштетување на финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценети загуби што резултираат од неможноста на купувачите да ги извршат бараните плаќања. Проценката се базира на старосната структура на побарувањата од купувачи и отпишувањата во минатото, кредитоспособноста на купувачите и промените во условите за плаќање на купувачите, кога се евалуира адекватноста на загубата поради оштетување за спорните побарувања. Тука се вклучени претпоставки за однесувањето на купувачите во иднина и резултирачката наплата во иднина. Ако се влошува финансиската состојба на купувачите, реалното отпишување на тековно постоечките побарувања може да биде поголемо од очекуваното и може да го надмине нивото на досега признатите загуби поради оштетување.

Корисниот век на средствата кои се амортизираат

Раководството врши проверка на корисниот век на средствата кои се амортизираат на секој датум на известување. Раководството проценило дека корисниот век го претставува очекуваното користење на средството. Евидентираните износи се анализирани во Белешка 5 и 6. Сепак, фактичките резултати може да се разликуваат поради технолошката застареност.

Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационаата вредност. При утврдување на нето реализационаата вредност, се зема најобјективниот доказ / податоци расположливи при правењето на проценките.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Машини и опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
На 01 јануари 2014				
Набавна или ревалоризациона вредност	319,801	1,178,564	10,298	1,508,663
Исправка на вредноста и оштетување	(112,427)	(600,370)	-	(712,797)
Нето евидентирана вредност	207,374	578,194	10,298	795,866
Година што завршува на 31 декември 2014				
Почетна нето евидентирана вредност	207,374	578,194	10,298	795,866
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	18,848	62,616	(1,890)	79,574
Отуѓувања, нето	(6,073)	(948)	-	(7,021)
(Депрецијација) за годината	(14,380)	(129,000)	-	(143,380)
Крајна нето евидентирана вредност	205,769	510,862	8,408	725,039
На 31 декември 2014 / 01 јануари 2015				
Набавна или ревалоризациона вредност	327,655	1,236,439	8,408	1,572,502
Исправка на вредноста и оштетување	(121,886)	(725,577)	-	(847,463)
Нето евидентирана вредност	205,769	510,862	8,408	725,039
Година што завршува на 31 декември 2015				
Почетна нето евидентирана вредност	205,769	510,862	8,408	725,039
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	4,302	58,462	(2,177)	60,587
Отуѓувања, нето	(78)	(1,182)	-	(1,260)
(Депрецијација) за годината	(14,873)	(128,006)	-	(142,879)
Крајна нето евидентирана вредност	195,120	440,136	6,231	641,487
На 31 декември 2015				
Набавна или ревалоризациона вредност	331,787	1,293,193	6,231	1,631,211
Исправка на вредноста и оштетување	(136,667)	(853,057)	-	(989,724)
Нето евидентирана вредност	195,120	440,136	6,231	641,487

Отуѓувања

Во текот на 2015 година, Друштвото продаде опрема за износ од 988 илјади Денари, чија нето сегашна вредност изнесува 1,151 илјади Денари (набавна вредност од 1,454 илјади Денари и акумулирана амортизација во износ од 303 илјади Денари). Остварена е загуба од овие трансакции во износ од 163 илјади Денари, која е вклучена во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

Исто така, во текот на 2015 година, Друштвото расходува неупотребливи кабини, канцелариска опрема и компјутери чија нето сегашна вредност изнесува 109 илјади Денари (набавна вредност од 442 илјади Денари и кумулирана амортизација во износ до 313 илјади Денари) (види Белешка 17).

Инвестиции во тек

На 31 декември 2015 година, инвестициите во тек во износ од 6,231 илјади Денари се однесуваат на поголеми поправки на опремата.

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2015, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности (види Белешка 12). На датумот на известување, нивната проценета вредност изнесува 548,902 илјади Денари (види Белешка 25).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)**Моторни возила под финансиски закуп**

Набавната и исправката на вредноста на моторните возила набавени по пат на финансиски лизинг со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година година е како што следи:

	2015	2014
Набавна вредност	4,681	4,681
Акумулирана амортизација	(3,160)	(2,347)
Нето евидентирана вредност	1,521	2,334

6 Нематеријални средства

	Софтвер	Трговски знаци	Средства за истраж. и развој	Немат. сред. во подготовкa	Вкупно
На 01 јануари 2014					
Набав.или ревалор.вредност	7,423	6,562	38,588	109,193	161,766
Исправка на вредноста	(1,950)	(2,551)	(10,999)	-	(15,500)
Нето евидентирана вредност	5,473	4,011	27,589	109,193	146,266
Година што завршува на 31 декември 2014					
Почетна нето евидент.вредност	5,473	4,011	27,589	109,193	146,266
Набавки, нето од пренос од инвест.во тек (Амортизација) за годината	1,699 (1,560)	548 (1,142)	116,890 (14,980)	(109,193) -	9,944 (17,682)
Крајна нето евидентирана вредност	5,612	3,417	129,499	-	138,528
На 31 декември 2014 / 1 јануари 2015					
Набав.или ревалор.вредност	9,122	7,110	155,478	-	171,710
Исправка на вредноста	(3,510)	(3,693)	(25,979)	-	(33,182)
Нето евидентирана вредност	5,612	3,417	129,499	-	138,528
Година што завршува на 31 декември 2015					
Почетна нето евидент.вредност	5,612	3,417	129,499	-	138,528
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек (Амортизација) за годината	286 (1,834)	1,339 (1,031)	292 (15,821)	63 -	1,980 (18,686)
Крајна нето евидентирана вредност	4,064	3,725	113,970	63	121,822
На 31 декември 2015					
Набав.или ревалор.вредност	9,408	8,449	155,770	63	173,690
Исправка на вредноста	(5,344)	(4,724)	(41,800)	-	(51,868)
Нето евидентирана вредност	4,064	3,725	113,970	63	121,822

Салдото на нематеријалните средства во подготовкa на 01 јануари 2014 година во износ од 109,193 илјади Денари се однесува на активности поврзани со отстранување на земјиште и отварање подрачје на локалитетот на рудникот. Со оглед на тоа дека извршените активности се однесуваат на развојната и пред-производствената фаза, Друштвото ги капитализираше вкупните трошоци како нематеријално средство во Извештајот за финансиската состојба. Производството во истиот локалитет на рудникот започна во 2014 година, со што соодветното материјално средство беше целосно признаено. Амортизацијата на ова средство е пресметана пропорционално на производството за периодот.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Нематеријални средства (продолжува)

Од вкупната амортизација и депрецијација за годината што заврши на 31 декември 2015 во износ од 161,565 илјади Денари (2014: 161,062 илјади Денари), износот од 152,954 илјади Денари (2014: 153,974 илјади Денари) е алоциран во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 8,611 илјади Денари (2014: 7,088 илјади Денари) - во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираните вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	Кредити и побарувања	добивки и загуби	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2015				
Средства според Извештајот за фин. состојба				
Побарувања од купувачи и останати побарувања (без аванси)				
Побарувања (без аванси)	60,111	-	-	60,111
Парични средства и еквиваленти	201,805	-	-	201,805
	261,916	-	-	261,916
Обврски според Извештајот за фин. состојба				
Позајмици со камата		-	208,239	208,239
Добавувачи и останати обврски(без аванси)		-	82,211	82,211
		-	290,450	290,450
31 декември 2014				
Средства според Извештајот за фин. состојба				
Побарувања од купувачи и останати побарувања (без аванси)				
Побарувања (без аванси)	105,681	-	-	105,681
Парични средства и еквиваленти	112,346	-	-	112,346
	218,027	-	-	218,027
Обврски според Извештајот за фин. состојба				
Позајмици со камата		-	312,336	312,336
Добавувачи и останати обврски(без аванси)		-	66,234	66,234
		-	378,570	378,570

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

8 Залихи

	2015	2014
Производство во тек	264,296	266,455
Готови производи	83,769	24,792
Резервни делови	42,002	30,758
Сировини	13,077	8,290
Трговски стоки	6,683	5,863
Останато	2,555	3,279
	412,382	339,437

Во текот на 2015 година, Друштвото призна трошок за растур, расипување и крш во износ од 2,176 илјади Денари (2014: 3,151 илјади Денари) вклучен во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

Понатаму во текот на 2015 година, Друштвото изврши проценка на нето реализацијоната вредност на залихите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 23,602 илјади Денари (2014: 35,468 илјади Денари), при што износот од 11,184 илјади Денари (2014: -) е алоциран во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 12,418 илјади Денари (2014: 17,734 илјади Денари) во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2015	2014
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	1,372	1,587
Странски купувачи	53,525	97,714
Побарувања од поврзани субјекти (види Белешка 23)	8,075	9,593
	62,972	108,894
Намалено за: резервирања за оштетување	(4,317)	(4,486)
	58,655	104,408
Останати побарувања		
Аванси на добавувачи	6,653	6,610
Однапред платен ДДВ	5,965	8,897
Одложени трошоци	2,265	1,472
Однапред платена дивиденда (Белешка 11)	-	43,236
Однапред платен данок на добивка	-	4,804
Останати тековни побарувања	1,456	1,273
	16,339	66,292
Намалено за: резервирања за оштетување	-	-
	16,339	66,292
Побарувања од купувачи и останати побарувања	74,994	170,700

Со состојба на 31 декември 2015 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	58,266	7,042	4,317	69,625
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,317)	(4,317)
	58,266	7,042	-	65,308

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Со состојба на 31 декември 2014 година кредитниот квалитет на портфолиот на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	88,623	22,395	4,486	115,504
<u>Намалено за резервирање поради оштетување</u>	-	-	(4,486)	(4,486)
	88,623	22,395	-	111,018

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2015 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Аванси	Вкупно
<u>До 1 година</u>	-	389	6,650	7,039
<u>Над 1 година</u>	-	-	3	3
	-	389	6,653	7,042

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2014 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Аванси	Вкупно
<u>До 1 година</u>	163	15,622	6,592	22,377
<u>Над 1 година</u>	-	-	18	18
	163	15,622	6,610	22,395

Промените во сметката на резервирање поради оштетување на побарувањата од купувачите за годините коишто завршуваат на 31 декември 2015 и 2014 се како што следи:

	2015	2014
На 1 јануари	4,486	22,664
Отпис на оштетени претходно резерирани побарувања	(256)	(12,400)
Приход од наплата на претходно резервирали поб. (Бел.19)	(108)	(98)
Приход од ослободување на резервација (Белешка 19)	-	(6,148)
Тековен ресход од оштетени побарувања (Белешка 17)	189	473
Курсни разлики	6	(5)
На 31 декември	4,317	4,486

Во текот на 2015 година, Друштвото изврши непосреден отпис на целосно ненаплатливи побарувања во износ од 16 илјади Денари (2014: 322 илјади Денари) (Бел.17).

10 Парични средства и еквиваленти

	2015	2014
Денарски и девизни сметки во банки	201,711	112,270
<u>Готовина во благајна</u>	94	76
	201,805	112,346

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

11 Капитал

Акционерски капитал

	Број на акции	Номин.вред. (000 МКД)	Премија (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро				
На 31 декември 2015 и 2014	4,686,858	287,372	253,778	541,150

Структурата на акционерскиот капитал со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година, е како што следи:

	Број на акции	Износ во евра	%
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	4,143,357	4,143,357	88.40
Piraeus Bank SA. ¹	468,700	468,700	10.00
Останати – неконтролно учество	74,801	74,801	1.60
	4,686,858	4,686,858	100.00

Останати компоненти на капиталот

	Законски резерви	Ревалоризаци -они резерви	Вкупно
На 01 јануари 2014	61,851	97,337	159,188
Објавени дивиденди	(26,095)	-	(26,095)
Трансфер на ревал. вишок во продадени и расходувани недвижности, постројки и опрема во акумулирани добивки	-	(9,050)	(9,050)
31 декември 2014 / 01 јануари 2015	35,756	88,287	124,043
31 декември 2015	35,756	88,287	124,043

Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите резерви, кои со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година, изнесуваат 88,287 илјади Денари иницијално се создадени во текот на 2002 година, врз основа на извршена независна проценка на недвижностите, постројките и опремата на друштвото. Последователните промени (префрлувања во нераспределена добивка) се однесуваат на делот на ревалоризационите вишоци вклучени во продадените средства.

Законски резерви

Законските резерви, кои со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година изнесуваат 35,756 илјади Денари, се создадени во текот на годините преку распределба на нето добивката по оданочување. Во согласност со законската регулатива, Друштвото има обврска секоја година да издвојува 5% од својата годишна нето добивка по оданочување, се додека нивото на тие резерви не достигне 10% од регистрираниот капитал.

Со одлука на Собранието на Друштвото, резервите може да се распределат за дивиденди на акционерите и/или за откуп на сопствени акции.

¹ Во својство на издавачот на сертификати ELPIS

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Капитал (продолжува)

Дивиденди

Согласно Одлука на Редовно Годишно Собрание на акционери број 02-3103/6 од 12 јуни 2015 година, дел од акумулираната добивка во износ од 288,242 илјади Денари (2014: 355,797 Денари) е распределена за исплата на бруто дивиденди.

Во текот на 2015 година, Друштвото исплати дивиденди на своите акционери во бруто износ од 244,963 илјади Денари (2014: 398,972 Денари), Поврзаниот данок вклучен во бруто исплатената дивиденда изнесува 2,835 илјади Денари (2014: 4,803 илјади Денари). Исто така во текот на 2015 година, Друштвото отпиша обврски по дивиденда во износ од 43 илјади Денари.

12 Позајмици

	2015	2014
Долгорочни каматоносни позајмици од банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје (4,700,000 Еур; кам.стапка 6м.либор.+4%)	80,415	144,481
Комерцијална Банка ад, Скопје (2,364,190 Еур; кам. стапка 6м.Еурибор. +4%)	89,944	99,917
Комерцијална Банка ад , Скопје (123,280,000 Ден; кам. стапка 6.5% год)	36,259	65,266
Обврски за финансиски наем	694	1,541
	207,312	311,205
Намалено за тековна доспеаност на долготочни позајмици	(142,943)	(131,654)
Вкупно долготочни позајмици	64,369	179,551
Краткорочни каматоносни позајмици од банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје, останати краткорочни	81	4
Обврски за финансиски наем	846	1,127
	927	1,131
Зголемено за тековна доспеаност на долготочните позајмици	142,943	131,654
Вкупно краткорочни позајмици	143,870	132,785

Позајмиците од домашни финансиски институции се обезбедени со хипотека на дел од имотот на Друштвото (види Белешка 25).

Вкупните новопозајмени средства по кредити и финансиски наем во текот на годината која заврши на 31 декември 2015 изнесуваат 28,345 илјади Денари (2014: 422,212 илјади Денари). Вкупните отплати во текот на истиот период изнесуваат 132,442 илјади Денари (2014: 486,410 илјади Денари).

Планот за отплата на долготочните позајмици е како што следи:

	2015	2014
Во рок од 12 месеци	142,943	131,654
Во рок од 1 - 2 години	57,061	131,654
Во рок од 2 - 5 години	6,614	46,356
	206,618	309,664

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Позајмици (продолжува)

Долгорочни обврски за финансиски наем се однесуваат на наем на возила. Планот за отплата на обврските за финансиски наем е како што следи:

	2015	2014
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	846	1,127
Во рок од 1-5 години	694	1,541
Во рок над 5 години	-	-
	1,540	2,668

13 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2015	2014
Обврски кон добавувачи		
Домашни добавувачи	54,436	39,683
Странски добавувачи	6,674	6,515
Обврски кон поврзани субјекти (види Белешка 23)	4,161	4,207
	65,271	50,405
Останати тековни обврски		
Обврски кон вработените и раководството	16,251	14,901
Аванси на купувачи	10,078	5,906
Обврски по камати	474	752
Обврски по дивиденди (нето од поврзани даноци)	96	96
Останато	119	80
	27,018	21,735
Вкупно обврски кон добавувачи и останати обврски	92,289	72,140

14 Обврски по даноци

	2015	2014
Данок на добивка	36,910	-
Надомест за концесија и други давачки	4,758	4,645
Данок по задршка	725	5
Обврски за персонален данок	419	580
	42,812	5,230

15 Приходи од продажба

	2015	2014
Домашен Пазар	56,512	51,748
Странски пазари:		
-Грција	572,442	695,153
-Кипар	7,536	57,245
- Балкан	21,659	29,434
- Кина	183,588	152,185
- Останати пазари	162,972	187,269
Вкупна продажба на странски пазари	948,197	1,121,286
Вкупно приходи од продажба	1,004,709	1,173,034

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

16 Цена на чинење на продажбата

	2015	2014
Залиха на готови производи и недовршено п/во на 1 јануари	291,247	299,036
Зголемено за: Вкупно производство за годината завршена на 31 декември	526,994	522,171
Зголемено за: Приход од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи	5,416	65,170
Намалено за: Исправка на вредноста на залихите и растур, расипување и крш	(13,360)	(20,885)
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на продадените залихи	(5,416)	(65,170)
Намалено за: Залиха на гот.произв.и недовршено п/во на 31 декември	(348,065)	(291,247)
	456,816	509,075

17 Административни и продажни трошоци

	За годината завршена на 31 декември 2015	За годината завршена на 31 декември 2014		
	Административни	Продажни	Административни	Продажни
Професионални консултантски услуги	50,533	-	45,153	-
Трошоци на вработени	49,884	14,447	45,502	12,641
Услуги	5,372	8,773	7,267	6,736
Амортизација и депрецијација (Белешка 6)	6,360	2,251	4,862	2,226
Маркетинг и промоции	5,190	16,344	6,627	9,028
Даноци и останати надоместоци	4,562	1,043	5,859	492
Трошоци за оперативен наем	2,510	759	2,117	625
Материјали, резервни делови и енергија	2,136	279	3,033	399
Растур, расипување и крш (Белешка 8)	-	2,176	-	3,151
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	-	109	-	6,073
Загуба од продажбана опрема	-	163	-	-
Расход од оштетување и отпис на побарувања од купувачи	-	205	-	795
Одобрен попуст на купувачи	-	-	-	30,843
Расход од обезвреднување на залихите	-	12,418	-	17,734
Кусоци	-	-	-	24
Останати трошоци и провизии	5,194	6,579	10,935	6,996
	131,741	65,546	131,355	97,763

18 Трошоци на вработени

	2015	2014
Нето плати	134,341	125,531
Персонален данок и задолжителни придонеси	61,093	55,088
Трошоци за деловни патувања	1,271	456
Останати надоместоци и трошоци	14,607	16,498
	211,312	197,573

Од вкупните трошоци на вработените за годината која завршува на 31 декември 2015 во износ од 211,312 илјади денари, износот од 146,981 илјади денари е алоциран во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 64,331 илјада денари во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

19 Останати деловни приходи

	2015	2014
Приход од префактуирање на транспортни трошоци и др. услуги	21,713	26,025
-минус: Трошоци поврзани со погоре наведените услуги	(20,600)	(25,766)
Продадени материјали	373	1,372
Приход од наемници	259	516
Приход од наплата на претходно резервирали побарувања	108	98
Отпис на обврски	87	156
Приходи од отпис на дивиденди	43	
Приход од ослободување на резервација на побарувања	-	6,148
Добивка од продадени недвижности,постројки и опрема	-	2,206
Останати приходи	909	685
	2,892	11,440

20 Финансиски приходи и расходи

	2015	2014
Финансиски приходи		
Приходи по камати	383	456
Позитивни курсни разлики	7,678	6,675
	8,061	7,131
Финансиски расходи		
Трошоци по камати	(11,773)	(19,530)
Банкарски провизии	(3,740)	(4,373)
Негативни курсни разлики	(8,088)	(7,408)
	(23,601)	(31,311)
Финансиски (расходи), нето	(15,540)	(24,180)

21 Данок на добивка

Усогласувањето на данокот од добивка со добивката според Извештајот за сеопфатната добивка за 2015 и 2014 е како што следи:

	2015	2014
На 01 Јануари	(10,754)	(477,184)
Добивка пред оданочување	337,958	422,101
Неодбитни трошоци за даночни цели	42,273	50,596
Намалување на даночна основа	(108)	(6,267)
На 31 декември даночен кредит за расходите со одложено признавање	369,368	(10,754)
Данок по стапка од 10%	36,937	-
Намалување	(27)	-
Даночен расход	36,910	-

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

22 Трошоци според нивната природа

	2015	2014
Трошоци на вработени	211,312	197,573
Амортизација и депрецијација	161,565	161,062
Потрошени материјали, резервни делови и сите инвентар	98,761	78,899
Енергија и вода	83,585	107,438
Професионални консултантски услуги	50,533	45,153
Услуги	37,731	36,745
Маркетинг и промоции	21,534	15,655
Останати трошоци и провизии	11,776	17,927
Даноци и останати надоместоци	8,994	9,801
Трошоци за оперативен наем	4,002	3,297
Растур, расипување и крш	2,176	3,151
Осигурување	1,400	414
Репрезентација	1,025	644
Транспортни трошоци	764	676
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	272	6,073
Расход од оштетување и отпис на побарувања	205	795
Одобрен попуст на купувачи	-	30,843
Кусоци	-	24
Останати трошоци	19,699	16,890
	715,374	733,060
Промена на вредноста на залихите и обезвреднувања	(61,271)	5,133
	654,103	738,193

23 Трансакции со поврзани субјекти

Табелата во продолжение го прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2015 и 2014:

31 декември 2015	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-	24,666
Castleblock Limited Nicosia Cyprus	-	-	-	7,550	89
NBGI Private Equity London	-	8,075	4,161	8,075	4,171
Стопанска Банка АД Скопје	410	-	-	-	-
Надоместоци за раководството	-	-	-	-	29,076
	410	8,075	4,161	15,625	58,002

31 декември 2014	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-	24,678
Castleblock Limited Nicosia Cyprus	-	-	-	57,244	559
NBGI Private Equity London	-	9,593	4,207	9,593	4,412
Стопанска Банка АД Скопје	416	-	-	-	-
Надоместоци за раководството	-	-	-	-	27,622
	416	9,593	4,207	66,837	57,271

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

24 Заработка по акција

Основната, воедно и разводната заработка по акција е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2015	2014
Добивка расположлива на акционерите на Друштвото	301,048	422,101
Просечен пондериран број на обични акции	4,686,858	4,686,858
Основна и разводната заработка по акција (МКД по акција)	64,20	90,10

25 Неизвесни обврски

Хипотеки

Обезбедените хипотеки се како што следи:

	2015	2014
Недвижности, постројки и опрема	158,207	158,207
Машини и опрема	390,695	390,695
Издадени од Комерцијална Банка АД Скопје	548,902	548,902

Гаранции

Обезбедените гаранции се како што следи:

	2015	2014
Издадени од Комерцијална Банка АД Скопје	18,218	9,526
	18,218	9,526

Корисниците на гаранциите се добавувачи на Друштвото и Владата на Република Македонија. Гаранциите служат како сигурност дека Друштвото ќе ги плаќа навремено обврските кон добавувачите.

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2015 година, проценетата денарска противвредност на судските постапки покренати против Друштвото изнесува вкупно 3,876 илјади Денари (2014: 2,733 илјади Денари). Не се антиципирани материјално значајни обврски кои би произлегле од овие судски постапки, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Даночни инспекции

Заклучно со 31 декември 2015 година извршени се следните даночни инспекции од страна на даночните органи:

- За ДДВ до 30 јуни 2009;
- За персонален данок на доход за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2008;
- За данок на добивка за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2012;
- За даноци на концесии до 31 декември 2011;
- За данок по задршка до 31 март 2012.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Неизвесни обврски (продолжува)

За неревидираниот даночен период, постои ризик од утврдување на дополнителни даноци и евентуални санкции доколку биде извршена таква даночна инспекција. Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и паричните текови.

26 Преземени обврски Плаќања за оперативен наем

Со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година, плаќањата за оперативен наем се однесуваат на наем на возила. Распоредот за плаќање на оперативниот наем е како што следи:

	2015	2014
Плаќања за оперативен наем		
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	1,827	1,824
Во рок од 1-5 години	2,806	4,625
	4,633	6,449

Во текот на 2015 година, Друштвото призна трошоци за наеми во износ од 4,002 илјади Денари (2014: 3,297 илјади Денари) (Белешка 22).

27 Договори за концесија

Во текот на 2000 и 2001 година, Друштвото и Министерството за Економија на Република Македонија потпишаа неколку договори за концесија за целите на истражување и експлоатација на локални наоѓалишта на ресурси за мермер. Согласно иницијалните одредби, Друштвото има добиено концесија за горенаведените активности за период од 30 години.

Во продолжение се дадени основните одредби од договорите за концесија согласно со кои Друштвото ги има следните обврски:

- Годишен надоместок за користење на локацијата за која е издадена концесијата во износ од 353 илјади Денари, и
- Надоместок за концесија на продадени количини на комерцијален мермер врз основа на Методологијата утврдена од Министерството за Економија на РМ за:
 - блокови 5% од вредноста на материјалот утврден во износ од 18 илјади Денари по метар кубен;
 - томболони 5% од вредноста на материјалот утврден на 9 илјади Денари по метар кубен;
 - материјал различен од блокови и томболони, кршен или мелен 20 Денари по тон.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

28 Известување по оперативни сегменти

На 31 декември 2015 и 2014 година, Друштвото е организирано во следниве деловни сегменти:

- рудник;
- фабрика.

Резултатите од работењето по сегменти за годините што завршуваат на 31 декември 2015 и 2014 се како што следат:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Година што завршува на 31 декември 2015			
Продажба	886,824	117,885	1,004,709
<u>Добавка/ (загуба) од редовно работење</u>	<u>358,809</u>	<u>(5,311)</u>	<u>353,498</u>
Финансиски резултат, нето			(15,540)
Добавка пред оданочување	337,958		
<u>Данок од добивка</u>			(36,910)
Добавка за годината	301,048		
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината	301,048		
 Година што завршува на 31 декември 2014			
Продажба	946,827	226,207	1,173,034
<u>Добавка од редовно работење</u>	<u>443,107</u>	<u>3,174</u>	<u>446,281</u>
Финансиски резултат, нето			(24,180)
Добавка пред оданочување	422,101		
<u>Данок од добивка</u>			-
Добавка за годината	422,101		
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината	422,101		

Сегментните средства и обврски на 31 декември 2015 и 2014 година се како што следи:

31 декември 2015	Рудник	Фабрика	Вкупно
Вкупно средства	1,037,893	414,597	1,452,490
Обврски	313,789	29,551	343,340
Инвестиции	56,645	5,922	62,567

31 декември 2014	Рудник	Фабрика	Вкупно
Вкупно средства	1,007,656	478,394	1,486,050
Обврски	334,338	55,368	389,706
Инвестиции	80,291	9,227	89,518

Продажбата по географски региони е како што следи:

	2015	2014
Македонија	56,512	51,748
Грција	572,442	695,153
Кипар	7,536	57,245
Балкан	21,659	29,434
Кина	183,588	152,185
Останати	162,972	187,269
	1,004,709	1,173,034

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

29 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2015 година до одобрувањето на финансиските извештаи и Извештајот на Независните Ревизори, нема значајни настани за корекција на финансиските извештаи. Следниот настан е материјално значаен за објавување во финансиските извештаи:

На 02 февруари 2016, Националната Банка на Грција, сопственик на Stone Works Holding Cooperatief U.A. преку фондови раководени од својата подружница NBGI PE Limited, даде соопштение, објавувајќи ја, помеѓу другото, следнава информација:

“Национална Банка на Грција С.А. (“НБГ“ или “Банката“), направи конечен договор да продаде 100% од своето учество во единаесет Ограничени Партнерства (“Фондовите“) поседувани директно или индиректно од НБГ и управувани од страна на (“NBGI PE”) на фондови управувани од страна на Deutsche Bank Private Equity (“DBPE”) и Goldman Sachs Asset Management (“GSAM”) (во понатамошниот текст заедно наведени како “Купувачите“).

Одговорноста на раководството на Фондовите и основните инвестиции ќе продолжи да биде извршувања од страна на сегашниот раководен тим заедно со други личности назначени од страна на Купувачите, под ново раководство специјално создадено за тие потреби.

Комплетирањето на трансакцијата се очекува во рамките на првите шест месеци од 2016, и истиот е предмет на одобрување од страна на органот за финансиско однесување (FCA), антимонополските и антикорупциските власти. “

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2015

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојбата и за
годината што завршува на 31 декември 2015

Grant Thornton

www.grant-thornton.com.mk